

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ STREDISKO PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

SPRÁVA

**o monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu,
xenofóbie a antisemitizmu za rok 2013**

Bratislava, marec 2014

Názov: SPRÁVA o monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu za rok 2013

Vydalo: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, v Bratislave 2014

Text neprešiel jazykovou úpravou.

© Slovenské národné stredisko pre ľudské práva a autori

Nepredajné

Obsah

ÚVOD	4
1. Zvolenie Mariana Kotlebu za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja	7
2. Monitoring médií so špeciálnym zameraním na prejavy extrémizmu.....	14
3. Zásah polície v Moldave nad Bodvou	22
4. Monitoring médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu	25
5. Monitoring médií so špeciálnym zameraním na prejavy xenofóbie a antisemitizmu	35
ZÁVER.....	39
PRÍLOHA	41

ÚVOD

Slovenské národné stredisko bolo ako nezávislá právnická osoba zriadené zákonom č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva (ďalej len „zákon o Stredisku“) s účinnosťou od 1. januára 1994, a to na základe medzinárodnej Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a OSN o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva, publikovanej oznámením Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 29/1995 Z. z.

Úlohy Strediska boli neskôr rozšírené a to prijatím zákona č. 136/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva a zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach, o ochrane pred diskrimináciou a zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

Z pohľadu medzinárodného práva pôsobí Stredisko v rámci Organizácie Spojených národov (ďalej len „OSN“) a to ako národná inštitúcia pre ľudské práva (National Human Rights Institution). V rámci Európskej únie (ďalej len „EÚ“) pôsobí ako špecializovaný národný orgán pre rovnaké zaobchádzanie (National Equality Body).

Stredisko má v právnom povedomí slovenskej spoločnosti mimoriadne, osobitné postavenie. Plní nezastupiteľné úlohy v oblasti ochrany a presadzovania ľudských práv a základných slobôd vrátane práv dieťaťa a dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania. Na základe antidiskriminačného zákona pôsobí Stredisko ako jediná slovenská inštitúcia pre rovnoprávnosť a pre posudzovanie dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania.

V súlade so svojím účelom Stredisko sústreďuje svoju činnosť do týchto oblastí:

- monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv a dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona,
- zhromažďuje a na požiadanie poskytuje informácie o rasizme, xenofóbii a antisemitizme v Slovenskej republike,
- uskutočňuje výskumy a prieskumy na poskytovanie údajov oblasti ľudských práv, a základných slobôd, vrátane práv dieťaťa, zhromažďuje a šíri informácie v tejto oblasti,

- pripravuje vzdelávacie aktivity a podieľa sa na informačných kampaniach s cieľom zvyšovania tolerancie spoločnosti,
- zabezpečuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie,
- vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona,
- poskytuje knižničné služby a
- poskytuje služby v oblasti ľudských práv.

Vychádzajúc z týchto úloh Stredisko monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd vrátane práv dieťaťa, ako aj dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike. Na základe toho Stredisko okrem iných správ vydáva aj Správu o monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu.

Je potrebné dodať, že Stredisko už od roku 2008 využíva ako doplňujúci zdroj informácií v oblasti extrémizmu aj mapovanie prostredníctvom každodenného monitoringu médií. Práve mapovanie slovenskej mediálnej scény je jedným z najužitočnejších zdrojov informácií o prejavoch týchto fenoménov v slovenskej spoločnosti. Výstup z analýzy zároveň poskytuje informácie o tom, či médiá na Slovensku poskytujú verejnosti vyvážené a korektné informácie o prejavoch extrémizmu.

Metodika zberu dát sa vyvíja v nadväznosti na skúsenosti s monitoringom. Jednotkou sledovaného súboru je každá informácia (v ďalšom texte správa), teda mediálny výstup – článok alebo prepis relácie, ktorá sa slovom alebo písmom týka prejavov rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a extrémizmu. Výber vzorky sledovaných médií a jednotlivých relácií v elektronických, resp. článkov v printových médiách uskutočňovala na základe kľúčových slov agentúra STORIN. Zoznam monitorovaných médií je uvedený v prílohe. Dáta získané v rámci tohto monitoringu boli podrobené predovšetkým kvalitatívnej analýze.

Obsahovo sa Správa zameriava na vybrané ľudské práva a slobody, ktoré boli v roku 2013 predmetom verejných diskusií a článkov. Nakoľko zvolenie Mariana Kotlebu za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja a zásah polície v Moldave nad Bodvou boli v roku 2013 na Slovensku najdiskutovanejšie témy, sú im venované samostatné kapitoly. Zvyšné kapitoly sú venované monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu. Stredisko v Správe v súvislosti s týmto monitoringom

zhrnulo najdôležitejšie udalosti, ktoré sa odohrali na území Slovenskej republiky za uplynulý rok. Cieľom Správy je poskytnúť objektívny, pravdivý a aktuálny obraz o dodržiavaní ľudských práv so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu v Slovenskej republike za rok 2013.

1. Zvolenie Mariana Kotlebu za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja

Zvolenie Mariana Kotlebu za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja (ďalej ako "BBSK") bolo na konci roka 2013 jednou z najdiskutovanejších tém na Slovensku. Marian Kotleba, známy niektorými extrémistickými a xenofóbnymi názormi, zvíťazil v župných voľbách v BBSK - v druhom kole volieb získal v kraji 55,5 percenta hlasov a porazil podpredsedu Smeru Vladimíra Maňku. V rámci druhého kola volieb získal viac hlasov ako on iba Pavol Frešo v Bratislavskom kraji. Kotlebu podporilo viac ako 71-tisíc ľudí.¹

Vyjadrenia slovenských politikov

Spoluprácu v prospech kraja s Marianom Kotlebom väčšina zástupcov politických strán v zastupiteľstve neodmietlo. Podobne reagujú aj poslanci BBSK, ktorí kandidovali bez podpory politických strán. Nezávislý kandidát a primátor Banskej Bystrice Peter Gogola zdôrazňuje, že Kotleba sa stal predsedom BBSK legitímne a v demokratických voľbách. "Kotlebu vnímam v kontexte aj s jeho politickou minulosťou. Keďže mi však ide o dobro mesta Banská Bystrica a Banskobystrického kraja, budem sa snažiť pristupovať konštruktívne ku každému návrhu, ktorý bude predkladať. Nebudem však podporovať xenofóbne názory, nakoľko som presvedčený, že problémy treba riešiť systematicky a spoločnými silami a žiadne radikálne riešenia teda nemôžu viesť k ich odstráneniu," povedal Gogola.²

¹ 25.11.2013; www.pravda.sk; Adam Lenger: Marián Kotleba bol do roku 2006 vodcom strany Slovenská pospolitosť, ktorú zakázal Najvyšší súd Slovenskej republiky, pretože propagovala zriadenie stavovského štátu a sympatie k fašistickej ideológii. Viackrát boli zhromaždenia Pospolitosi rozpustené pre podozrenie trestného činu podnecovania k rasovej neznášanlivosti a zaznievali myšlienky antisemitizmu, rasizmu a intolerancie.. v minulosti sa Pospolitosť prezentovala napríklad fakľovými pochodmi po vzore nacistov či nosením uniforiem pripomínajúcich fašistické hlinkove gardy. Pospolitosť i ES-NS otvorene hlása svoje sympatie k profašistickému vojnovému Slovenskému štátu. Jeho vznik si pripomínajú každoročnými pochodmi k hrobu Tisa. Marián Kotleba mal a má styky i s neonacistami zo zahraničia ako Delnická strana, Maďarský národný front, neonacistami zo Srbska, Poľska a ďalších krajín. v minulosti sa zúčastňoval i na akciách predsedu hnutia NSS Novotného, ktorého kapela je napojená na medzinárodnú sieť neonacistov Blood and Honour. Kotleba používa pozdrav "Na stráž!", ktorý bol používaný už spomínanými členmi fašistickej hlinkovej gardy. Vlajka SP i ES-NS pripomína symboliku profašistického vojnového Slovenského štátu, čo potvrdzuje aj autor súčasného znaku SR a tajomník slovenskej heraldickej komisie pán Vrteľ, podľa ktorého rovnoramenný kríž v kruhu plnil funkciu slovenského hákového kríža.

² 25.11.2013; www.hnonline.sk; Slovensko, TASR

Strana Smer nenesie podľa predsedu strany a premiéra Róberta Fica žiadnu zodpovednosť za výsledky župných volieb v Banskobystrickom kraji. Podľa jeho názoru za víťazstvo môže silná mediálna kampaň, ako aj strany SDKÚ a SaS. Podľa Fica mnohí sa správali v týchto voľbách podľa pravidla, že všetko je lepšie ako Smer. "Viem si predstaviť ako s radosťou voliči hlasovali za Kotlebu, len aby nevyhral Vladimír Maňka. Necítíme žiadnu zodpovednosť za výsledok v Banskej Bystrici," povedal. Zároveň pripomenul, že Maňka vyhral v prvom kole tak, že mu chýbalo 0,5 percenta k celkovému víťazstvu. "Nevidím dôvod vyvodzovať zodpovednosť voči Maňkovi, ktorý dostal približne taký počet hlasov, ako v prvom kole," uviedol. Podľa premiéra Kotleba získal množstvo hlasov voličov pravice.

Podľa predsedu strany Mostu-Híd Béla Bugára zvolenie Mariana Kotlebu je výsledkom protestných hlasov voličov, ktorí nie sú spokojní so sociálnou situáciou v kraji. "Neriešené sociálne problémy môžu odštartovať politikov, ako je Kotleba," povedal Bugár, podľa ktorého by zvolenie radikálneho politika malo byť výstrahou pre štandardné politické strany.

Pavol Frešo, staronový župan v Bratislave a predseda SDKÚ komentoval dianie v Banskobystrickom kraji slovami: Víťazstvo Kotlebu je obrovskou prehrou demokracie na Slovensku. "Je to veľký varovný prst aj rana, ktorú nik z nás nečakal. Nastala obrovská výzva pre všetky demokratické strany, aby si od zajtra spolu sadli a začali riešiť problémy ľudí, aby sme extrémistom odobrali všetky možné živné pôdy na ich realizáciu," pokračoval Frešo. "Víťazstvo Kotlebu je porážkou demokracie na Slovensku. Pevne verím, že iba čiastočnou, ale som smutný, že demokratické strany niečo také musia zakúsiť. Všetci spolu musíme čeliť extrémizmu nielen v Banskej Bystrici, ale na celom Slovensku. Za to nesú vinu všetky demokratické strany. Nehľadajme vinníka, ale čelme hrozbe. Aj Hitler sa demokraticky dostal k moci, na to treba stále myslieť."

Ján Figel', predseda KDĽ sa vyjadril, výsledky v Banskej Bystrici nemôže Smer považovať len za zodpovednosť pravicových strán. Smer má dostatok nástrojov a času na to, aby mnohé problémy Slovenska riešil nie marketingovo, nie povrchno, ale rozumným, zodpovedným a perspektívnym spôsobom.

Monika Flašíková-Beňová, poslankyňa Európskeho parlamentu za stranu Smer konštatovala, že výsledky volieb sú problémom SDKÚ a SaS, teda strán, ktoré sa vyjadrili, že nebudú voliť Vladimíra Maňku a bolo ich povinnosťou povedať, že si neželajú na poste

predsedu Banskobystrického kraja Mariana Kotlebu.³

Vyjadrenia zahraničných médií ku víťazstvu Mariana Kotlebu

Víťazstvo Mariana Kotlebu nešokovalo len Slovensko, ale aj svet. O novom banksobystrickom županovi Marianovi Kotlebovi informujú médiá v Česku, Poľsku, Švajčiarsku, Nemecku či USA. Zahraničné médiá prezentujú nového banksobystrického župana Mariana Kotlebu ako neonacistu, ktorý nenávidí Rómov.

Americká tlačová agentúra AP píše o Kotlebovi ako o "slovenskom neonacistovi, ktorý tvrdí, že NATO je teroristická organizácia a chce, aby sa Slovensko zbavilo spoločnej európskej meny." Agentúra informuje aj o Kotlebovej strane, jeho antirómskych aktivitách či sympatiám k Slovenskému štátu z čias 2. svetovej vojny.

Marian Kotleba je podľa internetového magazínu Europe online magazine pravicový extrémista, ktorý je známy "protirómskymi agitáciami či nosením fašistickej uniformy." Magazín spomína aj Kotlebove zatknutia a obvinenia z rasovej nenávisti a ohrozovania demokracie. Nemecký denník Welt v internetovom vydaní uviedol, že v regionálnych voľbách "prekvapujúco vyhral polícii známy slovenský pravicový extrémista Marian Kotleba", ktorého strana štvie proti "kriminálnym Cigánom" a pohybuje sa na okraji legality.

Český spravodajský portál iDnes informuje, že na Slovensku vyvolalo rozruch najmä víťazstvo kandidáta v banksobystrickom kraji. "Do kresla tamojšieho župana zasadne neonacista Marian Kotleba, volebný líder Ľudovej strany Naše Slovensko. V článku sa tiež zmienili o niekdajšej Kotlebovej strane Slovenská pospolitosť: "Išlo mimochodom o prvú politickú stranu v histórii krajiny, ktorú slovenský ústavný súd rozpustil s tým, že jej činnosť je v rozpore s ústavou."

Internetová verzia švajčiarskeho denníka Blick tiež spomína Kotlebovu antirómsku kampaň, nosenie uniformy, viacnásobné zatknutia. O jeho súčasnej strane Ľudová strana Naše Slovensko tvrdí, že sa "pohybuje na hranici existujúcich slovenských zákonov, a preto zrejme ostane povolená." Poľský portál tlmočí názory odborníkov, podľa ktorých je Kotleba "veľmi nebezpečným politikom, ktorý využíva rasistické teórie, je xenofób a nepriateľ demokracie." Poliaci spomínajú aj fakt, že si Kotleba v minulosti kúpil pozemok pod Krásnou Hôrkou

³ 24.11.2013; www.pravda.sk; Správy, Pravda.sk, TASR, SITA

a vyzýval svojich stúpencov k demolácii rómskych drevených chatrčí, ktoré na ňom boli postavené načierno. Prostredníctvom americkej tlačovej agentúry sa článok o Kotlebovi dostal aj na stránky amerického Washington Post.⁴

Vyjadrenie prezidenta k voľbe predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja.

K voľbe predsedu BBSK sa vyjadril aj prezident Ivan Gašparovič. Hlava štátu bola po druhom kole volieb do VÚC prekvapená konečným výsledkom, v ktorom Kotleba porazil vtedajšieho predsedu BBSK Vladimíra Maňku (Smer-SD). Podľa Gašparoviča si treba uvedomiť, že Kotleba sa na Slovenku nedostal do povedomia verejnosti len pri týchto voľbách. Myslí si, že je potrebné rešpektovať ho v tejto funkcii, nakoľko bol riadne zvolený občanmi tak, ako iní predstavitelia krajov. V rozhovore pre TASR poukázal na to, že Kotleba bude mať teraz zodpovednosť za stovky tisíc ľudí v oblasti zdravotníctva, školstva, sociálnych vecí. "Do akej miery sa toho chopí a zvládne, bude závisieť aj od poslancov, s ktorými bude spolupracovať, u ktorých veľkú oporu zatiaľ nemá. Bude záležať na tom, akých odborníkov si vyberie a ako bude vnímať ich rady. Ak v tom bude úspešný, tak nevidím dôvod na negatívne hodnotenie. Budeme vidieť jeho prácu," konštatoval.

Istý problém však prezident vidí v tom, ako sa Kotleba postaví k riešeniu ľudskoprávných otázok a k postaveniu tých občanov, na ktorým adresu sa často negatívne vyjadroval. Preto je podľa neho dôležitá spolupráca aj ostatných predsedov krajov, vlády či parlamentu, aby mu ukázali, čo je prospešné pre občanov, štát a že politika občianskych práv a slobôd nepozná výnimky. Domnieva sa, že Banskobystrický kraj pochopil voľbu Kotlebu ako možnosť zmeniť otázku zamestnanosti v danom regióne s tým, že ak to Kotleba nebude rešpektovať a občania zistia, že ani on im v tejto oblasti nepomohol, tak bude musieť prehodnotiť niektoré svoje názory.⁵

Vyjadrenie aktivistov

Ku zvoleniu Mariana Kotlebu za predsedu BBSK sa vyjadrili aj aktivisti. Dňa

⁴ 25.11.2013; Pravda; s. 11; lu

⁵ 30.12.2013; www.teraz.sk; TASR

24.11.2013 v Banskej Bystrici upozornili sviečkami na schodoch k Pamätníku SNP na dôsledky volebného víťazstva Mariana Kotlebu. Mestská poslankyňa, režisérka a zakladateľka Divadla z Pasáže Viera Dubačová konštatovala, že zapálením sviečok chceli upozorniť na širší kontext toho, čo sa udialo v Banskobystrickom kraji. "Aj tieto schody sú symbolom toho, čím museli naši predkovia prejsť, aby sme mohli dnes žiť slobodne. Dnes po týchto hodnotách niekto šliape.", vyjadrila svoj názor Dubačová. Zapálenými sviečkami chceli upozorniť celé Slovensko, že ide o problém, ktorý sa nedotýka iba Banskobystrického kraja, ale môže znamenať vážny politický zlom aj v rámci celého Slovenska. "Je našou povinnosťou upozorniť na to, že extrémizmus v akejkoľvek podobe by nemal mať v modernej spoločnosti miesto," dodala. Aktivistom z Banskej Bystrice sa podľa nej ozývajú rôzne občianske iniciatívy z celého Slovenska s ponukou podpory.⁶

Vyjadrenia odborníkov

Viacerí odborníci sa pokúšajú nájsť dôvod úspechu Mariana Kotlebu vo voľbách. Jedným z dôvodov, prečo mohli voliči siahnuť po protestnom hlase, je podľa nich sociálno-ekonomická situácia na Slovensku, a to predovšetkým v menej rozvinutých regiónoch. Ďalší má byť aj dlhodobé neriešenie rómskej problematiky.

Sociológ Slovenskej akadémie vied Ľubomír Falťan vysvetľoval v relácii o 5 minút 12, že nezamestnanosť a zaostalá infraštruktúra majú široký dosah na regióny. Ľudia majú pocit, že politici neriešia ich problémy, a tak z protestu volia aj takých lídrov, akým je napríklad aj Marian Kotleba. Politici by si podľa neho mali uvedomiť, že to nie je len problém juhozápadnej časti Banskobystrického kraja. Falťan zdôraznil, že dlhodobo je to problém Prešovského kraja, v niektorých oblastiach Košického kraja. Ak sa to nerieši dlhodobo, je to podhubie na to, aby tam mohol vyrastať extrémizmus. Dušan Ondrušek z mimovládnej organizácie Partneri pre demokratickú zmenu takisto upozornil, že ďalším dôvodom úspechu extrémizmu môže byť už celé roky zanedbávané riešenie rómskej problematiky. Ladislav Oravec z Nadácie Milana Šimečku tvrdí, že v Európe sú extrémne nálady už dlhšie úspešné a Slovenskú republiku doteraz obchádzali. Riešenie je podľa neho na extrémistov vôbec nereagovať. Ondrušek zase vidí riešenie aj vo výchove spoločnosti k menšinám. Porozumenie toho, že mnohofarebnosť je užitočná, je ideálny stav v spoločnosti,

⁶ 24.11.2013; www.sme.sk; BANSKÁ BYSTRICA, FAJČÍKOVÁ Kveta

nie to, že sa presadí väčšina na úkor všetkých ostatných.⁷

Europoslanec Boris Zala na výročnom sneme Smeru-SD dňa 7.12.2013 vyjadril svoj názor, že Kotleba vyhral voľby vďaka tomu, že otvorene pomenovával rómsku problematiku. Vyjadril sa, že sa musia urobiť všetky opatrenia na 'zobčianšenie' života rómskych komunít. Vyzval, aby sa problémy nazývali správnym spôsobom a že sa netreba báť povedať, že sú dosť vážne. Na záver zhodnotil, že veľká časť opatrení, ktoré prijalo ministerstvo vnútra a minister Kaliňák napríklad v riešení kriminality v týchto obciach, je jeden z významných krokov.⁸

Podujatie proti extrémizmu

Nie fašizmu a extrémizmu sa v podvečer aj v deň nástupu Mariána Kotlebu za župana Banskobystrického kraja rozhodli povedať občianski aktivisti na Slovensku či v Česku. V rôznych mestách sa konalo na námestiach podujatie nazvané PovstaNIE, počas ktorého zapalovali ľudia sviečky a odkazovali tak, že agresívna politika, ktorú podporuje Marián Kotleba a jeho ľudia, nemá miesto v civilizovanej spoločnosti.

Myšlienka sa zrodila v Čechách a medzi aktivistami sa šírila po sociálnych sieťach. Ľudia mali protestovať na miestach, ktoré sú pomenované po SNP, zapálením sviečky. Kotleba sa totiž dostal do vedenia kraja, ktoré bolo centrom SNP. V čase, keď bol vodcom Slovenskej pospolitosti, nazval túto významnú historickú udalosť "protislovenským boľševickým pučom"; Vo štvrtok večer sa tak symbolické povstanie konalo v Prahe, Brne, Ostrave, Ústí nad Labem, pred slovenskou ambasádou vo Viedni a tiež vo viacerých slovenských mestách - v Žiline, Košiciach, Banskej Štiavnici, Moldave nad Bodvou a v Banskej Bystrici.

Organizátorovi sviečkového povstania v Banskobystrickom kraji Radovi Slobodovi je sympatický postoj občanov, ktorý prerástol rozmer regiónu. "Je dobré vedieť, že aj inde sú ľudia, ktorí sa neboja vyjadriť svoj postoj k extrémizmu a že sú pripravení sa v tejto veci aktivizovať," zdôraznil Sloboda. V Banskej Bystrici zapálilo sviečky niekoľko desiatok ľudí na Námestí SNP, symbolicky pred sídlom župy, ktorej odčera predsedá Kotleba. Po krátkom a tichom proteste sa rozišli domov.

⁷ 24.11.2013; Rozhlasová stanica Slovensko; Rádiožurnál; 18.00; JEDINÁK Juraj

⁸ 08.12.2013; www.teraz.sk; TASR

Akciu podporili na Námestí maratóncoŕ mieru aj Košičania. Podľa organizátorky Michaely Šedovič vyjadrili ňou znepokojenie nad situáciou v Banskobystrickom kraji, ktorá nastala po župných voľbách. "Aj touto formou sme chceli vyjadriť solidaritu obyvateľom kraja, do čela ktorého nastupuje človek so známou minulosťou," podčiarkla.

V deň nástupu Kotlebu do funkcie župana sa rozhodli urobiť podobné stretnutie aj aktivisti v Bratislave. Konalo sa na Námestí SNP. "My sme sa v podobnom duchu aktivizovali hneď po novembrových voľbách, v ktorých zvíťazil Marián Kotleba, a cítili sme povinnosť pridať sa aj k tejto iniciatíve. Chceli sme poukázať na fakt, že na čelo župy sa dostal človek, ktorému sú blízke ideály fašizmu," zdôraznil organizátor Róbert Mihály.⁹

Stredisko vyjadruje názor, že jedným z dôvodov, prečo si občania Slovenskej republiky zvolili za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja Mariana Kotlebu, je sociálno-ekonomická situácia na Slovensku, a to predovšetkým v menej rozvinutých regiónoch, dlhodobé neriešenie rómskej problematiky a s tým spojená túžba po zmene.

⁹ 21.12.2013; Pravda; RIMAJ Števo

2. Monitoring médií so špeciálnym zameraním na prejavy extrémizmu

Okrem zvolenia Mariana Kotlebu za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja sa v médiách vyskytli viaceré témy týkajúce sa extrémistických útokov, vyjadrení a udalostí, ktoré možno považovať za extrémistické prejavy. Najdôležitejšie z nich uvádzame v tejto kapitole:

Ekologický extrémizmus

Aktivity Ladislava K., ktorý podľa polície odpálil bombu pred košickým podnikom McDonald koncom roka 2011, aby tak upozornil na práva zvierat, označil český znalec na extrémizmus, Ivo Svoboda, ako učebnicový príklad ekologického extrémizmu. Stredisko doposiaľ takúto formu extrémizmu v podmienkach Slovenskej republiky neregistrovalo. Ide o vôbec prvý prípad. Špecialista na extrémizmus z Brna uviedol, že aktivity Ladislava K. treba označiť za terorizmus. "Je to učebnicový príklad ekologického extrémizmu, ktorý chce zmeniť postoje spoločnosti teroristickými akciami," uviedol I. Svoboda. Dodal, že vo svojej praxi sa ešte s podobným prípadom nestretol, no vo svete sú bežným javom.

Okrem neho na súde vypovedal aj znalec z odboru pyrotechniky. Podľa jeho slov mohli aj domácky vyrobené výbušniny nájdené pri domovej prehliadke zabíjať. V okamihu explózie prebiehala vnútri podniku detská oslava, našťastie nebol nikto zranený. Znalec konštatoval, že nástražný výbušný systém pred budovou mohol mať vyšší účinok, ak by ho neuložil do odpadkového koša. Poznamenal, že úlomky skončili vo vzdialenosti asi 8 metrov, inak by to mohlo byť 10 až 20 metrov. Dodal, že počas domovej prehliadky našli aj domácky vyrobené granáty - rúrové bomby naplnené klincami, ktorých účinnosť mohla byť až do vzdialenosti 8 metrov. Na súde vypovedalo aj dievča, s ktorou si obžalovaný dopisoval na Facebooku. Svedkyňa potvrdila, že obžalovaný sa ani na sociálnej sieti netajil svojimi extrémnymi názormi, ako chce chrániť zvieratá.

Ladislav K. je obžalovaný z obzvlášť závažného zločinu terorizmu a nedovoleného ozbrojovania. Počas pojednávania už vypovedali aj jeho otec či veterinár, ktorému posielal výhražné listy a bola mu určená aj kniha s nástražným systémom. Ďalšie listy smerovali aj na

Univerzitu veterinárneho lekárstva a istému obchodnému reťazcu. Od roku 2008 zhromažďoval náboje, klince, pušný prach i pyrotechniku. v roku 2003 pri lúpeži ohrozoval Ladislav K. muža plynovou pištoľou. Dostal dva roky so skúšobnou dobou a súd mu nariadil aj ochranné liečenie. Zadržali ho presne na Nový rok 2012, len tri dni po tom, čo pred reštauráciou McDonald's vybuchol nástražný výbušný systém.¹⁰

Extrémistické prejavy primátora mesta Prešov

Po starostovi Krupiny zdieľa svoje postoje na adresu menšín s občanmi aj primátor Prešova, Pavel Hagyari. Ten na sociálnej sieti, napriek tomu, že je verejne činnou osobou, uverejnil fotografiu s názvom Cigáni v Paríži, ktorá zobrazuje postupne miznúcu Eiffelovu vežu. Primátor Prešova už aj v minulosti na internete zdieľal komentár k zbúraníu prímestskej rómskej osady. Mesto vtedy intervenovalo voči skupine bezdomovcov. Pri tejto príležitosti vyzval splnomocnenca vlády pre rómske komunity aby sa „prihlásil o svoje ovečky.“ Primátor sa od obsahu nakoniec dištancoval s tým, že jeho stránku spravuje administrátor, no vydá pokyn, aby sa obdobné veci neopakovali.¹¹

Stredisko upozorňuje na to, že primátor zdieľaním fotografie ukazuje svoj negatívny postoj k Rómom, vysvetlenie k tomuto odkazu nepodal, čo Stredisko nepovažuje za primerané, najmä vzhľadom na počet odberateľov jeho profilu (aktuálne má jeho profil štyritisíc odoberateľov).

Nové formy extrémizmu

Extrémisti si nachádzajú stále nové spôsoby, ako prezentovať svoje názory a prilákať nových poslucháčov. V poslednom období sa pri oslovovaní novej základne stala trendom cesta blokovania hudobných koncertov, internetovej komunikácie, ale ako obvykle, nezaostávajú ani protestné zhromaždenia.

Neoddeliteľnou súčasťou prezentácie extrémizmu sú hudobné koncerty, ktoré často nesúvisia s aktivitami extrémistov, ale pre možnosť verejného prezentovania svojej ideológie

¹⁰ 01.03.2013; Nový Čas; s. 10; hkl

¹¹ 28.08.2013; www.aktualne.sk, Slovensko, Harkotová Stanislava

je to vhodná príležitosť infiltrovať sa na podujatie a preorientovať akciu pre svoje potreby a propagáciu. O obľúbenosti tejto taktiky svedčia aj policajné záznamy evidujúce za minulý rok 17 koncertov, ktoré organizovali prívrženci pravicového extrémizmu a desať koncertov ľavicových extrémistov.

Tiež možno konštatovať, že pravicoví radikáli sa počas roka viackrát snažili zneužívať a preorientovať verejné, kultúrne a športové podujatia tak, aby na nich mohli prezentovať vlastné potreby. Jednou z podobných udalostí boli aj protesty Gorila pred minuloročnými parlamentnými voľbami. Demonštrácie boli zneužívané osobami z prostredia extrémizmu, ktoré sa dopúšťali rôznych foriem výtržníctva. Používali pyrotechniku a demolovali zábrany objektov.

Stále viac sa rozmáha páchanie trestných činov extrémizmu prostredníctvom rôznych sociálnych sietí na internete. Táto forma páchania trestnej činnosti je pravidelne monitorovaná políciou a v rámci technických a procesných možností polície aj eliminovaná. Extrémizmus na Slovensku mení svoj ráz nielen cez nové formy prejavovania, ale aj tým, že postupne prešiel z anonymity, cez občianske združenia, až na politickú scénu. Extrémisti sa v politike snažia zviditeľniť najmä cez lacnú reklamu, pričom na to zneužívajú problémy sociálne znevýhodnených a neprispôsobivých skupín obyvateľov, hlavne problematiku rómskej menšiny. Medzi subjekty vystupujúce s extrémistickými prvkami patrí Ľudová strana Naše Slovensko, ďalej Slovenská pospolitosť, Slovenské hnutie obrody, Nové slobodné Slovensko, Národný odpor Slovensko a Slovenskí Branci. Z ľavicového spektra extrémistických hnutí sa najviac zviditeľňuje hnutie Antifa, kde ide o boj proti všetkým prejavom fašizmu, verejným prejavom násilia a rasovej neznášanlivosti. Okrem toho sa formy extrémizmu menia aj v priamej nadväznosti na stále sa viac rozrastajúcu spoluprácu so zahraničnými subjektmi. Ako príklad možno uviesť protesty v Poľsku či podporu od členov českej Dělnickej strany sociální spravedlnosti.¹²

Internetové diskusie - nové miesto pre extrémizmus

Ako sme sa vyššie zmienili, novou formou prejavovania extrémizmu je boj o priaznivcov cez internetové diskusie. s príchodom internetového veku sa aj boj o priaznivcov presúva do tejto sféry. Extrémistické heslá sa už nevykrikujú len na uliciach,

¹² 01.09.2013; www.webnoviny.sk, SITA

ale aj na internetových fórach. Verbálne prejavy nenávisti, teda hate speech, sú namierené proti jednotlivcom alebo skupinám ľudí, ktoré sú najčastejšie definované na základe atribútov, akými sú napríklad etnicita, sexuálna orientácia a podobne. Cieľom "hate speech" sú spravidla menšiny a nadávky sa kombinujú s generalizovaním. Nenávistný jazyk zvykne spájať menšiny s negatívnymi prejavmi správania s údajne vrodenými, teda biologických atribútmi. Najväčším problémom, ktorý Stredisko v súvislosti s nimi eviduje, je skutočnosť, že začínajú prispievať k znepriateľovaniu v spoločnosti. No nie každý, kto verejne šíri nenávisť, musí hneď patriť k ultrapravicu.

Vidno to i pri radikálnych postojoch na webových stránkach, pre ktoré sa používa výraz cyberhate, teda nenávistná rétorika šírená prostredníctvom sietí. Ako tvrdí šéfka Ľudí proti rasizmu, Irena Bihariová, väčšina online diskutujúcich, ktorí prispievajú svojimi nenávistnými, často až protiprávnymi, príspevkami, v skutočnosti nie sú žiadni ideologicky vyhranení extrémisti. Zdrojom ich postojov totiž nie je nenávisť, skôr roky zaužívané a umocňované mýty o menšinách. Ale aj na webe možno nájsť ideologicky vyhranenú skupinu, ktorá účelovo manipuluje ľuďmi.

Tento fenomén je dnes masovou záležitosťou šíriacou sa sociálnymi sieťami, blogmi i diskusiami pod článkami. Problémom nie je len nedostatočná právna úprava, ale aj navyše mlčiaca väčšina a hrubé či osočujúce výroky na sieťach nepodliehajú kritike či protiargumentácii. V dnešnej dobe sa to, čo si pred desiatimi rokmi nedovolila verejne povedať ani neonacistická scéna, stáva bežnou súčasťou anonymných internetových diskusií. Verbálna nenávisť voči menšinám sa stáva legitímna. Slovenský trestný zákon stíhanie za prejavy nenávisti umožňuje, ale ako sa zdá, chýba zaškolenie policajtov pre tento druh kriminality.¹³

Komentátori šíriaci extrémistické myšlienky sa obhajujú Ústavou SR a zaručením slobody prejavu, teda prvým odsekom článku 26 ignorujúc pritom nasledujúci článok. Ten okrem iného hovorí o tom, že slobodu možno obmedziť v prípade ochrany práv a slobôd iných. Ide pritom o prípady, keď sa sloboda slova mení na hanobenie národa, rasy a presvedčenia, alebo keď sa výroky podnecujú k etnickej nenávisti.

¹³ 09.04.2013; www.aktualne.sk, Spoločnosť, Harkotová Stanislava

Maroš Šefčovič diskutoval o budúcnosti Európy

Podpredseda Európskej komisie zodpovedný za medziinštitucionálne vzťahy a administratívu Maroš Šefčovič pri príležitosti Dňa Európy diskutoval o budúcnosti Európy. Poukázal na to, že Európska únia prechádza zložitým obdobím a zdôraznil, že vznikla ako mierový projekt, pričom pre mladú generáciu znie vojna ako nepredstaviteľná skúsenosť z učebníc dejepisu. "Kríza bola spúšťačom extrémistických tendencií, ktoré, bohužiaľ, vidíme momentálne vo viacerých krajinách Európskej únie. Kríza je veľmi citeľná všade v Európe, akoby prebúdza demonov minulosti, či už netoleranciu, xenofóbiu, rasizmus, antisemitizmus či protiimigračné nálady," skonštatoval. Je preto podľa jeho slov potrebné hovoriť o tom, čo krízu spôsobilo a o jej riešení. Najväčší problém vidí vo veľkom počte nezamestnaných mladých ľudí. Vyjadril obavy z toho, že táto generácia, ktorá dostala najkvalitnejšie vzdelanie od druhej svetovej vojny, stráca ilúzie nielen o Európe, ale aj o schopnosti ich vlastných vlád a európskych lídrov nájsť riešenie.

Ako vysvetlil, riešenie treba nájsť na národnej, ale aj európskej úrovni. Zdôraznil potrebu zmeniť vzdelávací systém v EÚ a zvýšiť prepojenosť s praxou, nakoľko v niektorých odvetviach vzniká nadbytok ľudí a v iných zasa nedostatok. Za priority súčasnosti označil - naštartovanie rastu, dokončenie bankovej únie a prinavrátenie dôvery vo fungovanie európskej ekonomiky. Pre celkovú orientáciu hospodárstva EÚ sú podľa jeho slov dôležité ciele stratégie Európa 2020.¹⁴

Rozposielanie extrémistických materiálov

Ďalším dôkazom toho, že extrémistické nálady sú na vzostupe, je prípad starostu Obecného úradu vo Svätom Petre, v komárňanskom okrese. Tomu bola doručená zásielka obsahujúca extrémistické materiály od neznámeho páchatel'a, ktorá z jeho kancelárie putovala rovno na políciu.

Zásielka odoslaná z pošty v Prahe, na ktorej okrem adresy a poštovej pečiatky nebolo nič podozrivé, ukrývala päť listov formátu A4 so zarážajúcim obsahom. Amatérsky upravené texty, ktoré boli na poslednej strane označené fašistickými symbolmi, obsahovali nemiestne poznámky a návody na likvidáciu Rómov. List obsahoval takisto výzvu k jeho rozširovaniu.

¹⁴ 09.12.2013; Pravda; s. 12, 13; Buchlákova Lenka

V obci Svätý Peter kde napriek tomu, že z takmer tritisíc obyvateľov je viac ako 100 Rómov, s touto komunitou starosta väčšie problémy nikdy nemal. Ide o vôbec prvý prípad takéhoto hrubého prejavu extrémizmu.¹⁵

Je však potrebné vyzdvihnúť príkladné konanie starostu, ktorý v tejto súvislosti okamžite podal oznámenie, v dôsledku čoho vyšetrovateľ odboru kriminálnej polície začal trestné stíhanie pre trestný čin rozširovania extrémistických materiálov, za ktorý páchatel'ovi hrozí v zmysle zákona jeden až päť rokov väzenia.

Maďarský extrémizmus na ústupe

Problematika maďarského extrémizmu bola v minulosti jednou z popredných tém, ktorá bola rozoberaná ako v médiách, tak aj v slovenskej politike. Na jej využitie pritom stačilo skutočne málo, napríklad nový zákon našich južných susedov alebo názvy jednotlivých obcí južného Slovenska. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva monitoruje, že maďarský extrémizmus je na ústupe. Jeho najväčším strojcom v slovenskom politickom dianí bol totiž bývalý šéf SNS, Ján Slotu, ktorého strana sa už aktuálne pohybuje mimo parlamentu. Od nástupu kabinetu Ivety Radičovej a aj počas vlády socialistov začal maďarský extrémizmus slabnúť.

Politický analytik agentúry Polis Ján Baránek si myslí, že maďarský extrémizmus vymizol s odchodom Jána Slotu z politiky, aj z postu predsedu SNS. K jeho oslabeniu podľa neho prispela aj hlbšia integrácia do Európskej únie, či množstvo iných problémov, ktoré musí vláda riešiť. Pokrok možno vidieť aj na strane voličov, ktorí začali chápať, že za zhoršujúcu sa životnú úroveň, korupciu a rastúcu nezamestnanosť nemôžu Maďari. Neexistuje tu ani pocit ohrozenia zo strany Maďarska. Jeho slabnúci trend vníma aj politológ Tomáš Koziak, ako aj politológ Miroslav Kusý, ktorý skonštatoval, že v súčasnosti je maďarský extrémizmus na ústupe.¹⁶

¹⁵ 06.07.2013; Televízna stanica JOJ, DOBROVICSOVÁ Drahu

¹⁶ 19.05.2013; www.aktualne.sk; Politika, Kubovič Ondrej

Berényi a povzbudzovanie neznášanlivosti a maďarského extrémizmu

Napriek slabnutiu maďarského extrémizmu, Stredisko aj tento rok zaznamenalo niektoré jeho náznaky. Najdiskutovanejším je azda konflikt medzi podpredsedom SNS a predsedom Strany maďarskej komunity. Rafaj, podpredseda Slovenskej národnej strany, protestuje proti požiadavke predsedu Strany maďarskej komunity, Józsefa Berényiho, na ospravedlnenie sa Slovenska maďarskej menšine za údajné krivdy po 2. svetovej vojne. SNS pripomína, že Národná rada SR 20. septembra 2007 prijala hlasmi až 120 poslancov uznesenie o nedotknuteľnosti povojnových dokumentov, ktoré sa týkajú usporiadania pomerov po druhej svetovej vojne na Slovensku. Ide o politiku revizionizmu, ktorý podľa mierových zmlúv po vojne Maďari nesmú oživovať.

Podpredseda SNS tvrdí, že nie Slováci, ale Maďari by sa mali konečne ospravedlniť za historické krivdy napáchané na Slovákoch za ostatných 170 rokov. Podľa Rafaja nemožno hovoriť o krivde, ale o spravodlivej dočasnej náprave spáchaných krívd. Dodal, že Maďarsko od roku 1938 okupovalo vyše desaťtisíc štvorcových kilometrov slovenského územia a prenasledovalo na ňom Slovákov pre ich národnosť. Berényi podľa neho svojimi vyhláseniami povzbudzuje neznášanlivosť a maďarský extrémizmus, ktorého stúpenci v roku 2011 rozbili v Košiciach pamätnú tabuľu obetiam maďarskej okupácie horthyovským Maďarskom.¹⁷

Zásah polície proti extrémizmu

Polícia dňa 28. februára 2013 zasiahla proti extrémistom. Pri domových prehliadkach po celom Slovensku skonfiškovali elektroniku a oblečenie s extrémistickou tematikou. Po akcii vyšetrovatelia obvinili desať osôb.

Muži zákona mali úspech až pri 19 domových prehliadkach. Skonfiškovali desiatky kusov počítačov, mobilov, fotoaparátov a pamäťových médií. Na nich objavili aj materiál s extrémistickou tematikou. Polícia tiež našla množstvo nosičov dát, oblečenia, a iných predmetov (nášivky, tlačoviny, kresby, vlajky) s extrémistickou tematikou. Polícia zasahovala najmä na západnom a strednom Slovensku. Zasahovali primárne v Nitrianskom, Trnavskom a Banskobystrickom kraji. V okrese Rožňava súbežne s touto akciou odhaľovali prípady

¹⁷ 02.07.2013; www.teraz.sk, TASR

extrémizmu aj policajti z Košického krajského riaditeľstva. Tu išlo konkrétne o trestnú činnosť podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd.¹⁸

Extrémizmus vo filme

Režisérka Zuzana Piussi sa vo filme *Krehká identita* pozrela do súkromia fanatikov. Nacionalisti z dokumentu *Krehká identita* vedia Tisa, netaja sa rasizmom, šéfuju Matici slovenskej, predsedajú zoskupeniu extrémistov. Ale čo je najnebezpečnejšie, názory, ktoré tieto osoby beztrešne hlásajú a šíria, na námestiach opakuje dorast, ktorý si hľadá svoje miesto. Film sa stal natoľko diskutovaným, že figuroval aj v ankete o udalosť v kultúre, spolu s ďalšími dokumenty od rovnakej autorky. Jeden dôležitý moment z filmu spočíva v poznaní, že nadradenosť nad inými v sebe nesie rasizmus a násilie, čo sme mali možnosť vidieť na Rastislavových dňoch v Hronskom Beňadiku.¹⁹

Ďalšou režisérkou, ktorá sa venovala podobnej téme, je Mira Fornay. Na medzinárodnom filmovom festivale v Rotterdame slovenská režisérka Mira Fornay získala jednu z troch hlavných cien. Porota festivalu ocenila najmä to, že témou filmu *Môj pes Killer* bol rasizmus. Režisérka vyjadrila svoj názor, že všetky európske krajiny majú problémy s rasizmom a že táto téma je páľčivá kdekoľvek v Európe. Dej filmu je zasadený do československého pohraničia. Hlavný hrdina, skinhead Marek robí všetko preto, aby zostal začlenený, no ocitá sa osamotený v absurdnej situácii. Na jednej strane jeho rasistickí kamaráti s vierou v lojalitu voči vlastnej rodine a bratstvu, a na druhej jeho matka, ktorú nemôže akceptovať práve z rasistických dôvodov. Je to príbeh o hanbe a v prípade Marka vychádza z absurdného princípu rasizmu.²⁰

¹⁸ 01.03.2013; www.aktualne.sk, KUBOVIČ Ondrej

¹⁹ 10.01.2013, Sme, Krekovič Miloš

²⁰ 30.03.2013; Pravda; s. 18 - 20; FAJNEROVÁ Lucia

3. Zásah polície v Moldave nad Bodvou

Ďalšou významnou udalosťou, ktorá sa odohrala v Slovenskej republike a bola predmetom mnohých článkov a diskusií, bol zásah polície v Moldave nad Bodvou. Dňa 19. júna 2013 bola v rómskej osade na Budulovskej ulici v Moldave nad Bodvou vykonaná policajná akcia. Plánovanej pátracej akcie sa zúčastnilo 63 policajtov poriadkovej, dopravnej a kriminálnej polície na 23 autách, pričom akcia trvala približne pol hodinu. Na policajné oddelenie bolo následne predvedených 15 osôb – 8 za účelom zistenia totožnosti, 5 za účelom zdokumentovania priestupku a 2 pre podozrenie z trestného činu útoku na verejného činiteľa. Policajný prezident Tibor Gašpar sa pre médiá²¹ vyjadril, že polícia sa o Moldavu nad Bodvou zaujíma viac z toho dôvodu, že oproti roku 2012 sa tam zhoršila bezpečnostná situácia. Akcia bola podľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice – okolie plánovaná a zameraná na pátranie po hľadaných osobách a veciach.

Podľa občianskeho združenia ETP Slovensko²², ktoré v komunitnom centre v rómskej osade poskytuje sociálne služby, pri zásahu došlo k zraneniam viacerých ľudí, vrátane detí. Po policajnom zásahu nahlásilo zranenia viac ako tridsať Rómov, šiesti sa dali ošetriť na pohotovosti v nemocnici v Moldave. Viacerí obyvatelia osady sú presvedčení, že zákrok bol pomstou za nočný incident z predošlého víkendu. Policajnú hliadku, ktorá prišla do osady upozorniť, aby sa na kultúrnej akcii správali menej hlučne, viacerí napadli, kameňmi rozbili okná na služobnom aute a jedného z policajtov zranili. Policajti uviedli, že pri vykonávaní policajnej akcie nevstupovali do obydľí obyvateľov osady, z dôvodu agresii obyvateľov však voči nim boli použité donucovacie prostriedky a museli použiť aj kukly.

Zástupcovia mimovládnej organizácie ETP Slovensko-Centrum pre trvalo udržateľný rozvoj nevyklúčujú, že policajná akcia v osade v Moldave nad Bodvou sa môže dostať až na Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu. Rovnako aj Strana rómskej únie na Slovensku (SRÚS) zvažuje podanie žaloby na Slovenskú republiku na Najvyšší súd Slovenskej republiky za zásah polície v rómskej osade.

Na základe podnetu Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity (ďalej v texte ako „splnomocnenec“) sekcia kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra SR vykonala operatívnu kontrolu zameranú na dodržiavanie všeobecne

²¹ 03.07.2013; www.korzar.sk; Košický korzár, 15.27, s. -; TASR

²² 24.06.2013; www.topky.sk; Domáce, s. -; ZB

záväzných právnych predpisov a interných aktov riadenia Ministerstva vnútra SR v súvislosti s akciou uskutočnenou v Moldave nad Bodovou. Na základe skutočností zistených v rámci vykonanej kontroly ministerstvo konštatovalo, že nebolo preukázané, že predmetná služobná činnosť policajtov bola namierená proti konkrétnej menšine, prípadne voči svedkom incidentu zo dňa 16.júna 2013 v Moldave nad Bodvou. Vo vzťahu k samotnému miestu vykonania služobnej činnosti ministerstvo konštatovalo, že skutočnosť, že v danej lokalite bývajú občania rómskej národnosti nebola dôvodom na jej nevykonanie.²³

Zo správy vyplýva, že vykonanou operatívnou kontrolou nebolo v súvislosti s prípravou, plánovaním a vykonaním pátracej akcie v Moldave nad Bodvou na Budulovskej ulici zistené a preukázané porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov ani interných aktov riadenia vydaných na ich základe.

Ako vyplýva z vyjadrenia verejnej ochrankyne práv JUDr. Jany Dubovcovej (ďalej v texte ako „verejná ochrankyňa práv“) pre Stredisko²⁴, ktorá sa zásahu v rómskej osade v Moldave nad Bodvou venuje aj v Mimoriadnej správe verejného ochrancu práv o skutočnostiach nasvedčujúcich závažnému porušovaniu základných práv a slobôd konaním niektorých orgánov²⁵, tvrdenie polície o tom, že nevstupovali do obydli sa pri jej preskúmaní nepotvrdilo a hodnotí akciu ako represívnu. Policajná správa tvrdí, že išlo o pátraciu akciu. Verejná ochrankyňa práv však upozorňuje na fakt, že správa je označená ako represívno-pátracia s tým, že slovo „represívno“ je preškrtnuté perom.

Z vyjadrenia ďalej vyplýva, že vo všetkých prípadoch, v ktorých policajti vstúpili do obydli bez príkazu na vstup do obydli a na domovú prehliadku a bez predchádzajúceho súhlasu osoby, ktorá v obydli býva, polícia porušila základné právo na nedotknuteľnosť obydli a aj právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života (čl. 19 a čl. 21 Ústavy SR a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd). Osoby, ktoré boli predvedené na policajné oddelenie z dôvodu zistenia ich totožnosti, boli zadržované na policajnom oddelení, ktoré je vybavené potrebným technickým zariadením na zisťovanie totožnosti neprimerane dlhý čas. Takýto postup polície verejná ochrankyňa práv považuje za zásah do ich práva na osobnú slobodu chráneného čl. 17 Ústavy SR aj čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

²³ Bližšie pozri: Správa o kontrole k zásahu v Moldave nad Bodvou, <http://www.scribd.com/doc/158485338/Sprava-o-kontrole-k-zasahu-v-Moldave-nad-Bodvou>.

²⁴ Vyjadrenie verejnej ochrankyne práv JUDr. Jany Dubovcovej k otázkam Strediska zo dňa 27.02.2014.

²⁵ Bližšie pozri: Mimoriadna správa verejného ochrancu práv o skutočnostiach nasvedčujúcich závažnému porušeniu základných práv a slobôd konaním niektorých orgánov, <http://www.vop.gov.sk/mimoriadna-sprava-verejnej-ochrankyne-prav>

V januári 2014 Národná rada SR vyjadrila vážne znepokojenie z pokusov o zneužitie témy minuloročného policajného zásahu v rómskej osade Moldava nad Bodvou na vytváranie protirómskych a protipolicajných nálad. Vláda uviedla, že pri vybavovaní podnetu sa mala verejná ochrankyňa práv najprv obrátiť s návrhom opatrení na príslušný orgán verejnej správy, t. j. na Prezídium Policajného zboru SR, ktoré malo v lehote do 20 dní oznámiť svoje stanovisko k výsledkom vybavenia podnetu i prijaté opatrenia. Len v prípade, ak by verejná ochrankyňa práv nesúhlasila so stanoviskom Prezídia Policajného zboru SR, alebo ak by prijaté opatrenia nepovažovala za dostatočné, mala vyrozumieť aj nadriadený orgán verejnej správy, proti ktorému podnet smeruje, t. j. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.²⁶

Prípado zaujal aj Vysokú komisárku OSN pre ľudské práva Navi Pillay, ktorá vyzvala vo svojej správe slovenskú vládu, aby prevzala odporúčania verejnej ochrankyne práv. Komisárka kritizuje Slovensko pre júnovú akciu v Moldave nad Bodvou a tiež poukazuje na pretrvávajúcu segregáciu Rómov v mnohých európskych štátoch, pričom osobitnú pozornosť venovala len Slovensku a Francúzsku. Vysoká komisárka si 9. augusta 2013 vyžiadala od Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky samostatnú správu o razii v osade Budulovská. Ministerstvo jej odpoveď doručilo po dvoch mesiacoch 9. októbra 2013. Jej súčasťou bolo stanovisko vlády a v prílohe vyjadrenie Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity. Tlačové oddelenie Vysokej komisárky OSN pre ľudské práva Navi Pillay pre médiá potvrdilo, že správu si preštudovali a k vyšetrovaniu okolností zásahu v rómskej osade majú vážne výhrady.

Prípado poukázal okrem iného na neexistenciu efektívnej kooperácie medzi jednotlivými štátnymi orgánmi. Na Slovensku absentuje diskusia medzi zainteresovanými stranami. Tento prípad bohužiaľ potvrdzuje slová, ktoré na konferencii odzneli. Domnievame sa tak, že najväčším problémom celej tejto kauzy je neschopnosť oboch „táborov“ odštartovať dialóg a konštruktívne komunikovať o zásahu, to znamená sadnúť si za jeden stôl a porozprávať sa o dôvodoch, následkoch a poprípade riešení daného stavu.

²⁶ <http://udalosti.noviny.sk/politika/29-01-2014/osadnici-po-zasahu-v-moldave-zijeme-v-neustalom-strachu.html>,
dňa: 20.03.2014

4. Monitoring médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu

Rasistické prejavy, útoky a vyhlásenia neobišli v roku 2013 ani Slovenskú republiku. V monitorovaných médiách Stredisko zaznamenalo tieto najdôležitejšie udalosti týkajúce sa rasizmu:

Kritika Slovenska od Amnesty International za Rómov

Amnesty International Slovensko pozývala vo štvrtok 30. mája 2013 širokú verejnosť na bratislavskú prezentáciu a diskusiu k vydaniu Výročnej správy o stave ľudských práv, ktorá má dokumentovať stav ľudských práv v 159 štátoch a územiach sveta za rok 2012. Amnesty International (známa aj ako Amnesty alebo AI) je podľa svojho štatútu medzinárodná mimovládna organizácia s cieľom presadzovať ľudské práva zakotvené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v iných medzinárodných štandardoch.

Za najzávažnejší nedostatok v ochrane ľudských práv na Slovensku označila Amnesty International opäť diskrimináciu Rómov. Už dlhodobo majú Rómovia podľa predstaviteľov AI v tejto krajine, ale aj v zahraničí zhoršený prístup najmä k vzdelaniu, bývaniu a zdravotnej starostlivosti. Uvádza sa to aj vo výročnej správe o stave ľudských práv v roku 2012. "Napriek inštitucionálnym zmenám v najvyšších politických kruhoch nemôžeme hovoriť o pozitívnom posune v riešení ich problémov," vyhlásili predstavitelia Amnesty International Slovensko. Ich kritike sa nevyhlo ani ministerstvo školstva, ktoré má podľa nich prijímať opatrenia odstraňujúce segregáciu v našom školstve.

Slovenská AI sa dlhší čas venuje situácii na Základnej škole Francisciho v Levoči, kde vraj segregované triedy vznikli na nátlak nerómskych rodičov v septembri 2011. Po opakovanej komunikácii s riaditeľom školy, so zástupcami mesta a s rodičmi detí z oddelených tried sa podarilo niekoľkých malých Rómov dostať do tried zmiešaných. Naďalej však na škole existujú aj tie oddelené, čo v máji identifikoval aj Výbor OSN pre ekonomické, sociálne a kultúrne práva. Minulý rok síce priniesol niekoľko pozitívnych posunov, stále však nemožno podľa Amnesty International hovoriť o uspokojivom stave. Hovorkyňa Amnesty International a koordinátorka pre medzinárodné otázky Jana Vargovčíková povedala, že štátne orgány vo veci nekonajú, a to aj napriek rozsudku

prešovského krajského súdu, ktorý v prípade Šarišských Michalian prvýkrát zdefinoval, čo to segregácia je. Podľa rozhodnutia súdu porušila škola svojím prístupom k rómskym žiakom antidiskriminačný zákon. Štátu tak súd podľa Vargovčikovej poskytol nástroj, na základe ktorého môže ministerstvo a úrady identifikovať ďalšie situácie so segregáciou.

Ako napísal hovorca ministerstva školstva Michal Kaliňák, rezort svoj postoj k segregácii jednoznačne vyjadril v predpise o pedagogicko-organizačných pokynoch na tento školský rok. V časti Národnostné menšiny, sociálne znevýhodnené prostredia, cudzinci, diskriminácia sa píše o zákaze všetkých foriem diskriminácie a segregácie. Podľa predpisu majú školy odstraňovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti, ktorá je často kombinovaná so sociálnym znevýhodnením. V predpise sa tiež píše, že pedagógovia majú dôsledne riešiť problémy detí a žiakov pochádzajúcich z marginalizovaných skupín, ktoré komplikujú proces ich prijímania do bežných škôl a školských zariadení, zaradovania do bežných tried a následný výchovno-vzdelávací proces. Ministerstvo sa tiež obhajuje výzvou na rozvojový projekt Podpora vytvárania pozitívnej sociálnej klímy a motivácie v multikultúrnych triedach základných škôl. Vďaka operačnému programu Vzdelávanie sa do projektu tento rok zapojilo dvesto základných škôl, v ktorých sa vytvorilo štyristo pracovných miest pre pedagogických asistentov, píše Kaliňák. Súdnou cestou sa vraj Amnesty International zatiaľ vydať nechce. Ale ak sa situácia v Levoči nezlepší, prípadne zhorší, podanie na súd v budúcnosti nevylučuje.²⁷

OSN si všimla rasizmus na Slovensku

OSN žiada Slovensko, aby prísnejšie vyžadovalo dodržiavanie ľudských práv. Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie odporúča ráznejší zákrok voči extrémistov. Nárast prejavov nenávisťi zameraných najmä proti Rómom, Maďarom a cudzím štátnym príslušníkom v médiách, na internete ako aj v športe OSN znepokojuje. Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie si totiž všimol rasistické vyjadrenia v slovenských médiách z úst politikov aj novinárov. Slovenská republika tak ako aj ostatné členské štáty OSN takémuto hodnoteniu podliehajú pravidelne každý rok. K odporúčaniam ohľadne rasovo motivovaného násillia, zaradovania rómskych detí do osobitných škôl či rasistických vyjadreniach sa má

²⁷ 08.06.2013; Slovenské národné noviny; č. 22, s. 5; Kaliský-Hronský Roman

vláda vyjadriť do marca 2014.²⁸

Európsky projekt BEAMS

Slovensko sa prostredníctvom mimovládnej organizácie Inštitút pre rozvoj spoločnosti zapojilo do celoplošného európskeho projektu BEAMS, ktorý skúma príčiny a zdroje rasistických a xenofóbnych prejavov v spoločnosti. "Naším zámerom je zmapovať, ako sa na radikalizácii spoločnosti podieľajú masové médiá a tzv. populárna kultúra," uvádza slovenská koordinátorka projektu Galya Terzieva.

Projekt získal aj európsku podporu. Európska únia v rámci realizácie svojich politík zameraných proti rasizmu, xenofóbii a súvisiacim formám intolerancie, ako je napríklad antisemitizmus, islamofóbia, protirómsky rasizmus atď., podporuje aktivity, ktorých cieľom je nabádať k vzájomnému poznaniu sa, porozumeniu, k boju proti tradičným i novým stereotypom, ktoré sú zdrojom netolerantných postojov a správania sa, rovnako aj obmedzeniu šírenia týchto stereotypov.

Ambíciou projektu BEAMS je analyzovať príčiny a zdroje najmä rasistických a xenofóbnych prejavov nenávisťi, ako aj zločinov z takto motivovanej nenávisťi, vrátane spoločenských trendov vedúcich k týmto javom, a zlepšiť mechanizmy prípravy a šírenia súvisiacich mediálnych správ, ich prejavov v populárnej kultúre, ich prítomnosti v programovej skladbe masovokomunikačných médií, v umeleckej tvorbe, ako aj v teoretickej reflexii spomínaných fenoménov.

Pre zmiernenie prejavov xenofóbie a súvisiacich foriem intolerancie podporuje Európska komisia aktivity na podporu vzájomného poznania a porozumenia prostredníctvom zmeny postojov voči tradičným a novým stereotypom. Projekt BEAMS skúma tzv. "populárnu" kultúru, t. j. jeho cieľom je identifikovať stereotypy v kultúrnych a mediálnych prejavoch určených širokému publiku.²⁹

²⁸ 08.08.2013; Televízna stanica STV 1; Správy RTVS; 19.00; por. 16/21; CIMERMANOVÁ Timea

²⁹ 22.07.2013; www.teraz.sk; s. -; TASR

Japonský futbalista opustil futbalový klub pre rasizmus

Japonský futbalista Juki Nakamura odišiel zo slovenského druholigového klubu MŠK Rimavská Sobota pre prejavy rasizmu, s ktorými sa v rámci tohto svojho angažmánu stretával. "Veľmi ma to mrzí, ale zamieril som domov, pretože som bol v Rimavskej Sobote terčom rasizmu a nevládal som tam ďalej fungovať," uviedol vo svojom blogu 25-ročný hráč, ktorý v minulosti pôsobil aj v Rumunsku a Česku. Postávať sa, že žiadny zo spoluhráčov sa ho pri znevažujúcich prejavoch z tribún nezastal. Nakamura bol na hosťovaní z Viktorie Žižkov.

"Juki Nakamura odišiel už približne v polovici septembra, hoci mal zmluvu do konca decembra. Rozlúčili sme sa pre jeho nedostatočnú výkonnosť, o sťažnostiach tohto typu z jeho strany počujem prvý raz. Počas pôsobenia u nás nikdy nepoukazoval na to, že bol terčom rasistických prejavov. Neobrátil sa na nás s ponosami, nežiadal o pomoc, naozaj je to pre mňa novinka," povedal športový riaditeľ MŠK Rimavská Sobota Jozef Pisár.³⁰

Arabská televízia kritizovala Slovensko za situáciu slovenských Rómov

V článku na webovej stránke arabskej televízie al-Džazíra so sídlom v Katare sa píše, že kým Slovensko ekonomicky prosperuje, rómska komunita zostala opustená. Napriek hospodárskemu rastu Slovenska a vstupu do Európskej únie však mnoho z 500-tisíc Rómov v krajine žije v chudobe, píše autorka článku Simona Foltyn. Autorka opisuje situáciu v rómskej osade v Plaveckom Štvrtku, niekoľko kilometrov vzdialenom od Lozorna. Osada pozostáva z približne 100 provizórnych príbytkov, ktoré poskytujú strechu nad hlavou vyše 600 Rómom. Všetky sú však postavené ilegálne. Od zvyšku obce osadu oddeľuje plot a mnohí miestni Rómovia sa spoliehajú na sociálnu starostlivosť.

Róm Pavel Olak zhodnotil, že zo 60 eur mesačne sa nedá vyžiť a musia žobrať alebo krahnúť. Základnú školu nedokončil a nie je vyučený v žiadnom odbore. Za to, že nedostal šancu, môže podľa neho rasizmus. Hľadania práce sa vzdal. Starosta Plaveckého Štvrtka Ivan Slezák ale tvrdí, že sa opakovane pokúšal situáciu riešiť. Rómom obvinil z neochoty asimilovať sa a stať sa produktívnymi členmi spoločnosti. "Predstierajú, že sú chudobní, ale všetci majú mobilné telefóny, autá a televízory a zároveň poberajú sociálne dávky," povedal pre reportérku.

³⁰ 30.01.2013; www.pravda.sk; Šport, s. -; sita

Mnohí Slováci sa zmierili s faktom, že Rómov nie je možné integrovať. Autorka opisuje taktiež príbeh Róma Gábora Pyšného, murára z Lozorna, ktorý si vyslúžil povest' spoľahlivého a zručného človeka. "Moji bratia a ja máme prácu, nepotrebujeme sociálne dávky," povedal pre reportérku. Rozhovor jej poskytol aj starosta Lozorna Ľubomír Húbek. Konštatoval, že väčšina Rómov v obci sa dobre integrovala do slovenskej spoločnosti: "Tri štvrtiny Rómov tu pracujú, žijú v legálnych domoch a prispievajú do našej komunity." Príklad z Lozorna je dôkazom toho, že riešenie je možné nájsť - dokonca aj bez štátneho financovania, konštatuje sa v závere článku na internetovej stránke televízie. Na otázku, prečo sa rómska komunita v Lozorne dokázala tak dobre integrovať, Gábor Pyšný odpovedal: "Je to na každom jednotlivcovi, či sa rozhodne zmeniť svoj život."³¹

Rozsudok za výtržníctvo a rasovú neznášanlivosť

Krajský súd v Trnave potvrdil šesťročný trest odňatia slobody pre Františka Barkóciho, ktorý bol spolu s Petrom Herákom obžalovaný v kauze zabitia dôchodcu Andreja Poláka v Maduniciach.

Barkóci sa proti rozsudku okresného súdu odvolal a žiadal podmienený trest, krajský súd však jeho odvolanie zamietol. Rozsudok je právoplatný, odsúdeného justičná stráž okamžite vzala do výkonu trestu. Herák a Barkóci napadli podľa obžaloby Poláka pred dvoma rokmi počas obecných Cibul'ových slávností v Maduniciach. Šesťdesiatštyriročný muž bojoval o život v nemocnici, po dvoch týždňoch zomrel. Podľa znalca z odboru zdravotníctva utrpel také zranenia, ktoré nemohol prežiť.

Prokuratúra Heráka aj Barkóciho obžalovala pôvodne zo zločinu zabitia, výtržníctva a rasovej neznášanlivosti, za čo ich piešťanský súd poslal za mreže na trinásť rokov.

Krajský súd v Trnave rozsudok zrušil. Herák napokon dostal trinásťročný trest odňatia slobody, Barkóciho po viacerých odvolaniach odsúdili len za výtržníctvo a rasovú neznášanlivosť na šesť rokov väzenia.

Dvojica mladých Maduničanov podľa obžaloby ešte pred konfliktom s Polákom v amfiteátri vykrikovala, že ho celý rozbijú a vyzabijajú všetkých bielych, aby im ukázali, kto je v dedine pánom. Napadnutie Poláka pred súdom nepopreli, smrteľné zranenia mu však

³¹ 22.10.2013; www.cas.sk; Správy; TASR

podľa výsledkov dokazovania spôsobil len útok Heráka.³²

Masakra v Hurbanove

Bývalý mestský policajt Milan Juházs, ktorý dňa 16. júna 2012 v Hurbanove strieľal do neprispôsobivej rodiny, zabil troch ľudí a ďalších dvoch zranil, dostal na súde deväťročný trest a liečenie. Mestskému policajtovi sudcovia Špecializovaného trestného súdu znížili trest - hlavným dôvodom je znížená príčetnosť, ktorú skonštatovali znalci. Rasizmus v konaní mestského policajta, ktorý strieľal do svojich rómskych spoluobčanov, vyšetrovatelia nezistili. Nenašli ani žiaden konkrétny motív, ktorý by ho doviedol k hroznému činu. Prečo sa masakra odohrala, nevedia oslovení Hurbanovčania ani s odstupom času vysvetliť.

Dom na okraji mestečka, kde sa pred rokom strieľalo, je dnes opustený. Brána i vchodové dvere sú vylomené. Rodina Lakatošovcov postihnutá útokom sa z Hurbanova odsťahovala. Odišli po policajnej razii, keď mesiac po streľbe prehľadali ich dom kukláči. Primátorka Hurbanova Margita Zemková na súde taktiež vysvetlila, že žiadne špeciálne opatrenia nebolo potrebné prijímať. Podľa nej sa každý deň u náčelníka mestskej polície informuje, čo sa u nich deje. Raz do mesiaca majú s mestskými policajtami poradu, kde sa zaujíma aj o osobné problémy policajtov.³³

Kotlebovu nevinu potvrdil Najvyšší súd

Marian Kotleba sa definitívne vyhol trestu za leták z kampane na jeseň 2009. Jeho oslobodenie potvrdil aj Najvyšší súd. Keď Marián Kotleba na jeseň 2009 ako kandidát na banskosbystrického župana sľuboval, že s dôverou voličov dokáže "odstrániť nespravodlivé zvýhodňovanie nielen cigánskych parazitov", neporušil zákon. Najskôr sa ho zastali bystrickí sudcovia, teraz aj Najvyšší súd. Na marcový verdikt, ktorý zamietol dovolanie exministerky spravodlivosti Lucie Žitňanskej z SDKÚ, upozornili mimovládne organizácie. Žitňanská sa pokúsila zvrátiť rozhodnutia nižších súdov. Bývalý šéf Slovenskej pospolitosti, neskôr Ľudovej strany Naše Slovensko podľa nej hanobil národy, rasy

³² 02.09.2013; Trnavské noviny; č. 35, s. 5; sita

³³ 28.03.2013; Hospodárske noviny; s. 2; Kostelanský Ľuboš

a presvedčenia. "Súdy v tomto prípade fatálne zlyhali v ochrane základného ľudského práva - rešpektovania ľudskej dôstojnosti každého človeka", píše v stanovisku Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku. Pridali sa aj Ľudia proti rasizmu, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, ako aj Rómsky inštitút a Nadácia otvorenej spoločnosti.

Najvyšší súd dovolanie zamietol. Súhlasil s krajskými sudcami, že Kotlebovi "nešlo o Rómov ako etnikum v celku, ale len o tých, ktorí sa priživujú na výhodách, ktoré im poskytuje spoločnosť, a napokon nejde len o parazitujúcich z tohto etnika, ale aj o parazitujúcich z väčšinového obyvateľstva, čo je zdôraznené spojkou nielen". Úmysel v jeho konaní nenašiel. Na slove "nielen" staval obranu pred súdom aj Kotleba. Tvrdí, že jeho programový cieľ je zameraný aj na parazitov z iných etník, národov či spoločenských skupín. Obhajoval sa, že výrokem nemohol hanobiť rómske etnikum, pretože "pôvodný názov pre toto etnikum sa dosiaľ používa aj medzi samotnými Rómami". Tieto argumenty využil aj Najvyšší súd, ktorý si pomohol aj lexikografickými príručkami. Sudcovia upozornili, že "cigáň, cigán, cigánsky" sa bežne používajú a robia to aj Rómovia. Za dôkaz označil názov skupiny Cigánski diabli, muzikálu Cigáni idú do neba či filmu Cigán. Kotleba použil označenie v "kodifikovanej podobe štátneho jazyka".

Mimovládne organizácie "gramatickej analýze súdu" vyčítajú, že jej úplne uniká, že celé verejné pôsobenie Kotlebu a organizácií, ktoré založil a sú známe, dostatočne dokumentujú jeho úmysly. Rozsudok je podľa nich len ďalším dôkazom toho, ako často slovenské súdy zlyhávajú pri ochrane základných ľudských práv. "Nikdy som sa necítil a necítim sa ako cigánsky parazit," reagoval na Kotlebov citát vládny splnomocnenec pre rómske komunity Peter Pollák z OĽaNO . Pripúšťa, že sú ľudia, ktorí na systéme parazitujú, ale nechápe, prečo musela byť označená celá komunita.³⁴

Útok na basketbalistu čiernej pleti v Nitre

Nitrianska polícia obvinila dvoch mužov, ktorí napadli 14. februára 2013 v skorých ranných hodinách basketbalistu klubu Edymax SPU Nitra Jeana Ronyho Cadota. Obvinení sú z prečinu ublíženia na zdraví a z výtržníctva. Dvadsiatnici Mário U. a Adam D. z Nitry záznam v registri trestov nemajú. Basketbalista utrpel viaceré poranenia a vážny úraz oka.

Incident sa odohral okolo jednej hodiny ráno. Cadot bol v podniku aj so svojim

³⁴ 13.05.2013; www.sme.sk; SPRAVODAJSTVO, s. -; PRUŠOVÁ Veronika

spoluhračom, tiež čiernej pleti. „Sú tu pravidelne a neraz na nich dávame pozor, aby sa im nič nestalo,“ tvrdí šéf podniku. V to ráno sa však podľa majiteľa dostali obaja hráči do konfliktu s dvoma pármami, ktoré v podniku sedeli. Cadot utŕžil bitku pred nočným podnikom, na basketbalistu čiernej pleti útočníci údajne kričali "neger". „Vyholené hlavy vykrikovali, že vyčisťujú Nitru, Slovensko a celý svet od čiernych ľudí. Potom vstali a vyliali mu na hlavu pivo,“ povedal o útoku na basketbalistu svedok. „Jeden ho držal uprostred cesty pod krkom, rasisticky mu nadával a ostatní do neho kopali,“ vraví jeden z prevádzkarov. Námestníčka fakultnej nemocnice Alena Ďurišová potvrdila, že dvaja z útočníkov prenasledovali pacienta až na chodbu pohotovosti. „Pokrikovali na neho a odišli, až keď sme ho poslali na vyšetrenie na iné pracovisko.“³⁵

Vyhlasenie premiéra Roberta Fica týkajúce sa rómskej otázky

Strana SaS aj vládny splnomocnenec pre rómske komunity Peter Pollák považujú Ficove výroky o segregácii Rómov za extrémne a populistické. Za populizmus a extrém považuje SaS vyhlásenia premiéra Roberta Fica týkajúce sa rómskej otázky, podľa ktorých riešenie segregovaných spoločností je možné len cez extrémne opatrenia. Reaguje tak na premiérove vyjadrenia o internátnych školách pre rómske deti, o ktorých hovoril na stretnutí so študentmi. SaS považuje takéto vyjadrenia za extrém, ktorý len povzbudzuje rasizmus v našej krajine a oslabuje slabú ochotu štátu a verejnosti riešiť problémy sociálne vylúčených spoločností efektívne a civilizovane.

"Osobitne smutné je, že tieto zjednodušenia šíri premiér Fico medzi študentmi," pripomínajú liberáli. "Kým Fico navrhuje posielat' rómske deti do internátnych škôl alebo špeciálnych zariadení, Pollák s tým nesúhlasí. Tento rozpor pritom jednoznačne pochováva nádej, že v tomto volebnom období sa vďaka Pollákovi a rómskej reforme pohne riešenie rómskej otázky," reaguje SaS.

Pripomína, že bez podpory premiéra a bez podpory vlády nie je možná žiadna integrácia sociálne vylúčených spoločností. Riešenie rómskej otázky cez internáty a špeciálne zariadenia by bola pritom zásadná zmena koncepcie, hovoria liberáli.

"Premiér Fico by mal najskôr poznať smutný osud detí, ktoré vyšli z detských domovov na Slovensku a z väčšiny z nich sú bezdomovci, mal by poznať negatívne

³⁵ 26.02.2013; www.webnoviny.sk; s. -; SITA

zahraničné skúsenosti s internátmi tohto typu, kým sa prihlási k takýmto skompromitovaným riešeniam," povedala poslankyňa SaS Lucia Nicholsonová.³⁶

Prejav prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča

Prezident Slovenskej republiky pri príležitosti 69. výročia Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici vystúpil s prejavom. Na spomienkovej slávnosti sa zúčastnil rumunský prezident Traian Basescu a Sergej Naryškin, predseda ruského parlamentu Dumy. Vyjadril názor, že je povinnosťou politikov strednej Európy brániť politické usporiadanie po druhej svetovej vojne. Zároveň skonštatoval, že sa opäť posilňuje revizionizmus, rasizmus, xenofóbia a antisemitizmus a že v Európe slabne antifašistická spolupráca.

"Sú sily, ktoré bagatelizujú obeť nacizmu a jeho spojencov. Verejne spochybňujú mierové zmluvy, ktoré sú základom dnešnej Európy," vysvetľoval slovenský prezident. Na záver dodal, že Slovensko zostane verné európskym antifašistickým tradíciám, pretože to priviedlo Slovensko k demokratickej štátnosti.³⁷

Magda Vášáryová zaútočila na matičné médiá

Poslankyňa Národnej rady SR Magda Vášáryová pri schvaľovaní rozpočtu Slovenska na rok 2014 zaútočila na Slovenské národné noviny (SNN). Matičné médiá - Slovenské národné noviny a Slovenské pohľady sú podľa nej "cvičiskom ľudí s fašizoidnými názormi". "Už s tým treba urobiť poriadok. Uverejňujú články s názormi, ktoré sú používané v extrémistických prostrediach a často propagujú antieurópsku politiku. Ja nenapádam inštitúciu ako takú, ale nesúhlasím so šéfredaktormi. Podľa Slovníka slovenského jazyka fašizmus je politický režim založený na diktatúre, potlačovaní občianskych slobôd a na útočnom nacionalizme. Je to ideológia tohto režimu hlásajúca rasizmus a násilie. Je najreakčnejšou šovinistickou diktatúrou veľkiburžoázie, obmedzujúcou najzákladnejšie demokratické slobody.

Predseda Matice Slovenskej Marián Tkáč uviedol, že Matica slovenská ostro

³⁶ 20.02.2013; www.pluska.sk; SPRÁVY, s. -; SITA

³⁷ 30.08.2013; Új Szó; s. 2; vps, TASR

protestuje proti vystúpeniu poslankyne NR SR Magdy Vášáryovej, ktorá v rozprave k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2014 napadla Maticu slovenskú. Keďže takéto činnosti Slovenské národné noviny nevyvíjajú ani nepropagujú, rozhodli sa napriek poslaneckej imunite podať na M. Vášáryovú občiansko-právnu žalobu. Súčasný šéfredaktor Slovenských pohľadov Bystrík Šikula sa vyjadril, že za obsahom časopisu si stojí a ani by si nedovolil propagovať fašizoidné názory.³⁸

Kotlebovo víťazstvo vo voľbách sledovala aj česká polícia

Správa českej polície o extrémizme definuje Naše Slovensko ako zjavne rasistickú stranu. "Z programových cieľov strany trčí zjavný ultranacionalizmus, rasizmus a xenofóbia." Tak charakterizuje Kotlebovu Ľudovú stranu Naše Slovensko česká polícia vo svojej správe o stave extrémizmu za minulý rok. Nového banskobystrického župana vykresľuje ako človeka, ktorý sa profiluje najmä na protirómskych témach. "Ľudová strana je úzko prepojená s občianskym združením Slovenská pospolitosť, ktoré z dôvodov svojej radikálnosti dlhodobo priťahuje veľkú pozornosť médií, ako aj bezpečnostných zložiek."

Česká správa si ďalej všíma, že vo voľbách 2012 Naše Slovensko získalo len 1,5 percenta hlasov, no zároveň strana výrazne uspela na strednom Slovensku, v Brezne mala vyše päť percent. Pomery u nás českí policajti sledujú preto, že extrémisti oboch krajín úzko spolupracujú. Príkladom je účasť zástupcov Slovenskej pospolitosti na tohtoročnej prvomájovej demonštrácii v Přerove. "Prejav ich zástupcu českí pravicoví extrémisti oceňovali ako najvydarenejší," píše české ministerstvo vnútra. Česi upozorňujú aj na rastúci záujem ich extrémistov o koncerty skinheadských kapiel na území Slovenska. Konkrétne ide o podujatia v takzvanom skinhause, čo je objekt bývalého kravína v Plaveckom Mikuláši pri Malackách v bratislavskej župe. Slovenská polícia za minulý rok zaznamenala sedemnást' koncertov týchto skupín, v Bratislavskom kraji však ani jeden.

Generálna prokuratúra sa k Správe českej polície vyjadrila, že sa podrobne zaoberá všetkými formami extrémizmu a vyhodnocuje ich. Od augusta tohto roka môže polícia pri vyšetrovaní extrémistov využívať odpočúvanie či nasadenie agenta. Umožňuje to novela Trestného poriadku, ktorý to doteraz v týchto prípadoch nepovoľoval.³⁹

³⁸ 21.12.2013; Slovenské národné noviny; č. 51-52, s. 2; Kaliský-Hronský Roman

³⁹ 28.11.2013; Sme; s. 2; Burčík Matúš

5. Monitoring médií so špeciálnym zameraním na prejavy xenofóbie a antisemitizmu

Pojmy xenofóbia a antisemitizmus boli v roku 2013 často spomínané najmä kvôli vyhláseniam primátora Krupiny Radoslava Vazana či zvoleniu Mariana Kotlebu za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja.

Primátor Krupiny kritizoval Židov

Primátor Krupiny Radoslav Vazan kritizoval na Facebooku velebenie Židov. "Zase hrdinský Žid, no kto iný? Na tomto Facebooku sa aj niekto iný okrem Židov zveľbuje, či len vyvolený národ?" komentoval primátor Krupiny Radoslav Vazan zo Smeru článok o Františkovi Krieglovi, jedinom členovi československej delegácie, ktorý v roku 1968 nepodpísal tzv. moskovské protokoly.

Vazanov príspevok sa objavil pod verejným profilom politológa Juraja Marušiaka. Primátor reagoval na to, že sa v článku webu idnes.cz spomína Krieglov židovský pôvod. "Jedným z paradoxov českej histórie je, že česť nášho národa zachránil židovský chlapec Franz Kriegel zo Stanislawowa," píše sa v texte. Výroky vyvolali negatívne reakcie u diskutérov, protestuje aj židovská náboženská obec. Podľa nich niet pochyb o tom, že ide o antisemitizmus. "To, že pána primátora irituje fakt, že niekto hovorí pekne o zásluhách Žida, je učebnicový príklad antisemitizmu," povedala pre Sme hovorkyňa Zväzu židovských náboženských obcí Lucia Kollárová.

Poslanci mestského zastupiteľstva v Krupine považujú takéto výroky za absolútne neakceptovateľné, nekultúrne a dištancujú sa od nich. Majú za to, že jeho názory neodrážajú zmýšľanie väčšiny občanov Krupiny. Pod toto vyhlásenie sa podpísalo všetkých 12 poslancov zastupiteľstva. Vyhlásenie poslancov v stredu na tlačovej besede predstavil poslanec a exprimátor Krupiny Ján Hambacher.

Smer odpovedal na protižidovské výroky svojho člena a primátora Krupiny listom. "Smer sa jednoznačne dištancuje od podobných prejavov a je proti akýmkoľvek výrokom založeným na odlišnom rasovom, etnickom, národnom alebo sociálnom zmýšľaní.

Banskobystrická krajská rada strany rozhodla, že Radoslava Vazana písomne upozorní na nevhodné výroky, ktoré ako verejný činiteľ nemôže prezentovať ani v súkromí," potvrdila hovorkyňa strany Monika Počátková.

Primátor trest od strany prijal a zopakoval, že svoj výrok naďalej nepovažuje za antisemitský. "V prípade, že som sa niekoho dotkol, tak sa mu ospravedlňujem," zopakoval. Krupinský primátor sa svoje výroky snažil vysvetliť tým, že mu prekáža vyvyšovanie jedného národa nad iné. Jeho komentáre vraj neboli určené pre verejnosť. Boli súčasťou neformálnej súkromnej debaty medzi ním a Jurajom Marušiakom na Facebooku. Dištancoval sa od akýchkoľvek antisemitských názorov.

Historik Dušan Kováč upozorňuje, že článok idnes.cz hovorí o Krieglovi najmä ako o významnej osobnosti, ktorá sa odmietla podvoliť diktátu Moskvy. "Nepíše sa o ňom ako o Židovi či príslušníkovi židovského národa," myslí si Kováč. "To je výmysel primátora Krupiny, ktorého reakcie sú jednoznačne antisemitské a okrem toho aj primitívne a nekultúrne. Jeho ďalšie vysvetlenie už na tom nemôže nič zmeniť."

Námestník generálneho prokurátora pre trestný úsek Peter Šufliarsky vydal písomný pokyn na preverenie kritiky Židov primátora Krupiny Radoslava Vazana v rozsahu posúdenia eventuálnej trestnej zodpovednosti. Informovala o tom Andrea Predajňová z Tlačového a komunikačného oddelenia Generálnej prokuratúry SR (GP SR).⁴⁰

Spomienka na židovské transporty smrti

Pri trencianskej synagóge si ľudia v stredu 27. marca 2013 pripomenuli 71. výročie vypravenia prvého transportu židovských spoluobčanov do koncentračných táborov (24. marec 1942). Po úvodných slovách predsedu ZO Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Miroslava Ondráša sa prítomným prihovril podpredseda oblastnej organizácie Tomáš Švec.

Vo vystúpení skonštatoval, že v súčasnosti vnímame holokaust ako zlyhanie európskej civilizácie, dokonca ako zlyhanie elementárnej ľudskosti. "Slovenský zväz protifašistických bojovníkov víta každú aktivitu, ktorá pripomína hrôzy fašistického bezprávia na Slovensku, aby sa nezabudlo. Patrí k nim aj dnešná spomienka na osudy slovenských Židov, voči ktorým boli od roku 1941 zavedené prísne rasové zákony," povedal Tomáš Švec. Pripomenul, že viac ako 90-tisíc slovenských občanov klérofašistický štát zbavil občianskych práv, majetku,

⁴⁰ 30.08.2013; www.aktuality.sk, SITA

vysťahoval ich zo Slovenska a napokon boli fyzicky zlikvidovaní.⁴¹

Podpredseda vyjadril obavy nad tým, že obdobie hospodárskej krízy vytvára predpoklady na opätovné oživovanie fašistických organizácií. Pokladá za dôležité, aby sa táto smutná udalosť pripomínala aj preto, aby sa nikdy nezopakovala, pretože rasizmus, antisemitizmus a neonacizmus nemajú miesto v civilizovanej spoločnosti 21. storočia.⁴²

Politici a zástupcovia cirkví spomínali na hrôzy holokaustu

Dňa 09.09.2013 sa uskutočnilo na Rybnom námestí v Bratislave Kladenie vencov k Pamätníku holokaustu, na ktorom sa zúčastnili najvyšší politickí predstavitelia Slovenska, predstavitelia židovskej obce, diplomati a pamätníci holokaustu. Slováci si hrôzy spojené s nariadením, ktoré je známe ako Židovský kódex, ktoré zbavilo Židov na Slovensku všetkých občianskych a ľudských práv, pripomínajú vždy v deviaty septembrový deň.

Prvýkrát v histórii pamätného dňa sa na spomienke zúčastnil aj vysoký predstaviteľ Konferencie biskupov Slovenska - arcibiskup Stanislav Zvolenský. "S hlbokou ľútosťou spomíname na tragédiu, ktorú šoa (hebrejský termín pre vyvražďovanie Židov počas 2. svetovej vojny) predstavuje pre našu vlasť, a preto jednoznačne odmietame akúkoľvek nenávisť, antisemitizmus, rasizmus, zneuctenie ľudskej dôstojnosti ktorejkoľvek ľudskej osoby," povedal arcibiskup. "Každé znásilňovanie ľudskej dôstojnosti je neprípustné, preto aj naša vláda, či poslanci Národnej rady SR sem k tomuto židovskému pamätníku neprichádzame formálne, či z formálnej povinnosti," povedal premiér Róbert Fico. V školských programoch sa politici podľa premiérových slov usilujú žiakom a študentom vštepovať historickú pravdu ako základ poučenia.

Spolupráca medzi Slovenskou republikou a Izraelom

Slovensko bude aj ďalšie roky spolupracovať s Izraelom v oblasti školstva, vedy,

⁴¹ v spomínanom období bolo z Trenčína odvečených do rôznych koncentračných táborov 15 750 Židov. Vyvraždené boli celé rodiny. Ich mená sú zvečnené v modlitebni trenčianskej synagógy. Domov sa vrátilo iba 1586. Prvý transport bol vypravený 24. marca 1942 a do septembra 1943 vypravili ešte ďalšie tri. Celkom bolo zo Slovenska deportovaných až 68 tisíc Židov a za každého z nich vtedajšia vláda zaplatila Nemecku päťsto ríšskych mariek.

⁴² 02.04.2013; Trenčianske noviny; č. 13, s. 5; KAJABOVÁ Oľga

kultúry, mládeže a športu. Vláda schválila návrh predmetného programu do roku 2016. Každoročne pôjde na tento účel z rozpočtu 19 140 eur. Dokument rieši situáciu po ukončení platnosti programu spolupráce na roky 2008-2012, ktorý nadväzoval na dohodu o spolupráci z apríla 1991. Materiál vymedzuje podmienky vzájomnej kooperácie aj v jazykovom vzdelávaní, vzdelávaní o holokauste a doktorandskom štúdiu. Zahŕňa výmenné programy mládeže a športových klubov. Obe strany sa napríklad zaväzujú zabrániť vydávaniu učebníc, ktoré podnecujú rasizmus, antisemitizmus a xenofóbiu. Ak takéto publikovanie zistia, budú sa o tom vzájomne informovať.⁴³

⁴³ 20.11.2013; www.pravda.sk; Správy, SITA, TASR

ZÁVER

Sumarizujúc získané dáta za rok 2013 možno konštatovať, že jednoznačne najfrekvencovanejšími témami zozbieraných a do monitoringu zaradených správ sú zvolenie Mariana Kotlebu za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja a zásah policajtov v Moldave nad Bodvou. Stredisko vyjadruje názor, že jedným z dôvodov, prečo si občania Slovenskej republiky zvolili za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja Mariana Kotlebu, je sociálno-ekonomická situácia na Slovensku, a to predovšetkým v menej rozvinutých regiónoch, dlhodobé neriešenie rómskej problematiky a s tým spojená túžba po zmene. Samotná kauza Moldavy nad Bodvou poukázala na smutný fakt, že absencia diskusie a neustále vzájomné osočovanie sa oboch strán k riešeniu nevedie. Bez ohľadu na to, či bol zásah policajných zložiek legitímny a výpovede obetí pravdivé alebo nie, je potrebné zmeniť celý pohľad na vec a činnosť všetkých štátnych orgánov zamerať na pomoc občanom. Vyzývame tak, aby sa všetky zainteresované orgány z tejto patovej situácie poučili a ich postup vo veci sa tak nestal nebezpečným precedensom, ktorý môže v budúcnosti uškodiť najmä tým najzraniteľnejším v našej spoločnosti.

Spolu s ostatnými extrémistickými prejavmi spojenými najmä s antirómskym obsahom sú to zrejme najakútnejšie problémy súvisiace s prejavmi extrémizmu reflektované médiami a Strediskom na Slovensku. Z výsledkov monitoringu za celé sledované obdobie a z ich porovnania vyplýva, že výskyt uvedených javov na Slovensku má vo viacerých sledovaných kategóriách stúpajúcu tendenciu.

Stále aktuálnejším sa stáva aj veľmi nebezpečný fenomén šírenia rasovej, etnickej a inej neznášanlivosti na internete. Média by mali veľmi zodpovedne pristupovať k informovaniu o takýchto prejavoch a o ich agende sledujúcej šírenie protirómskych nálad cez zneužívanie reálnych problémov spolunažívania Rómov a majority a parazitovania na nich. Úlohou médií je poskytovať objektívne a vyvážené informácie, demaskovať podstatu demonštrovaných hesiel a ideí spočívajúcu v manipulácii s faktami a v poskytovaní deformovaného obrazu reality a z toho vychádzajúce lacné radikálne riešenia a ukazovať ich nebezpečnosť. Povrchný a senzacie chtivý spôsob zobrazovania tohto fenoménu vytvára riziko, že najmä u tej časti obyvateľstva, ktorá sa vyznačuje jednoduchým a stereotypným vnímaním a z neho prameniaca intolerancia tieto prejavy radikalizmu budú získavať skôr sympatie najmä v súčasnej dobe poznačenej neistotou vyplývajúcou z ekonomickej krízy.

Pokiaľ ide o korektnosť a vyváženosť, možno povedať, že médiá sa usilujú o vyvážený obraz prejavov extrémizmu a opatrení proti nim, často sa však tieto udalosti stávajú predmetom politických záujmov a nenávisťných internetových diskusií, čo komplikuje ich úsilie o objektivitu.

V neposlednom rade treba spomenúť, že najmä pri zobrazovaní rómskych komúní zostávajú aj médiá často len na povrchu problému, na úrovni bežných stereotypov, čím prispievajú k ich upevňovaniu. Médiá by sa mali usilovať o hlbšie pochopenie problémov, napríklad o fenoménu chudoby, prejavov sociálnej patológie bez ohľadu na rasu a etnicitu.

Monitoring ukázal, že hoci spoločnosť nie je voči fenoménu extrémizmu ľahostajná a vládne i nevládne inštitúcie a organizácie sú aktívne v tomto smere a o svojich aktivitách verejnosť prostredníctvom médií informujú, zvyšuje sa potreba nielen sledovať tieto prejavy a ich mediálnu reflexiu, ale aktívne podporovať verejnú diskusiu o nich s cieľom neustáleho scitlivovania verejnej mienky voči nim. Stredisko zároveň upozorňuje, že existuje naliehavá potreba zásadne zlepšiť prístup orgánov verejnej moci k ochrane základných ľudských práv a slobôd v spolupráci v mimovládnych organizáciách a ostatnými inštitúciami, ktoré sa venujú problematike ľudských práv.

PRÍLOHA

Základný zoznam monitorovaných elektronických médií

Rozhlasové stanice		
Slovenské stanice	Slovensko	Rádio FM
	Regina – BA, BB, KE	Europa 2
	Patria	Lumen
	Expres	Košice
	Fun	Prešov
Zahraničné stanice	Český rozhlas Rádiožurnál	Österreich 1
		Kossuth
Televízne stanice		
Slovenské stanice	STV 1	TV TA3
	STV 2	TV Bratislava
	Markíza	TV Naša (Košice)
	JOJ	JOJ Plus
Zahraničné stanice	ČT 1	MTV
	ČT24	Duna
	Nova	ORF
	Prima	

Základný zoznam monitorovaných relácií

Stanica	Program	Vysielací čas
Rádio Slovensko	Rádiožurnál	12.00, 18.00
	Správy	06.00, 07.00, 08.00, 10.00
	Z prvej ruky	12.30
	Pozor, zákruta!	13.00
	Správy	14.00, 20.00
	Popoludnie s rozhlasom	14.05

	K veci	18.30
	Vojenská rubrika	16.40 (streda)
	Sobotné dialógy	12.10 (sobota)
	Vec verejná	10.30 (nedeľa)
	Zahr.politický komentár	12.05 (nedeľa)
Rádio Regina	Žurnál Rádia Regina	07.00
	Dobré ráno s Reginou	06.00
	Dobrý deň s Reginou	10.00
	Čo vás trápi	11.10
	Žurnál Rádia Regina	12.00, 17.00
	Mozaika regiónu	14.05
Rádio Expres	Infoexpres	12.00, 17.00
	B. Závodský naživo	12.05
Stanica	Program	Vysielací čas
Rádio Europa 2	Správy	17.00
Rádio Fun	Správy	07.00, 08.00, 09.00
Rádio Košice	Správy	11.00, 14.00
Rádio Lumen	Infolumen	17.30, 20.00
	Občan	11.00 (utorok)
Rádio Patria (národnostné vysielanie v rusínskom jaz.)	Rádionoviny	18.00
Rádio Patria (národnostné vysiel. v ukrajinskom jaz.)	Rádionoviny	18.00
Rádio Patria (národnostné vysiel. v maďarskom jaz.)	Kronika dňa	13.00
Český rozhlas Rádiožurnál	Ozveny dňa	18.00
Český rozhlas 6	Názory a argumenty	18.10
Rádio Kossuth	Večerná kronika	19.00
Rádio Österreich 1	Ranný žurnál	07.00
STV 1	Správy STV	19.00
	Reportéri	21.35 (pondelok)
	Autosalón	13.30 (sobota)
	O 5 minút 12	11.55 (nedeľa)
STV 2	Fokus	16.30
	Regionálny denník	17.30

	Správy-Hírek	19.55
	Správy a komentáre	21.30
	Doslova	22.00 (utorok)
	Občan za dverami	21.00 (streda)
	Profesionál	15.45 (štvrtok)
	Večer pod lampou	23.00 (štvrtok)
	Farmárska revue	14.55 (sobota)
Markíza	Teleráno	06.00
	Prvé televízne noviny	17.00
	Televízne noviny	19.00
	Lampáreň	13.30 (nedeľa)
JOJ	Noviny	12.00
	Prvé noviny	17.00
	Noviny	19.30
JOJ Plus	Krimi noviny	19.00
TA 3 - priebežný monitoring 10.00 – 22.30	Poludňajší žurnál	12.00
	Hlavné správy	18.30
	Téma dňa	19.50
	Nočný žurnál	22.00
	Labyrint	20.30 (utorok)
	Biznis	20.45 (streda)
	Debata	21.30 (streda)
	Analýzy a trendy	21.30 (štvrtok)
	Európa ľudom	21.30 (piatok)
	Motoring	17.45 (sobota)
	V politike	11.00 (nedeľa)
TA 3 – pokračovanie	Správy	Priebežne
	Tlačová beseda	Priebežne
	Rozhovor	Priebežne
	Živý vstup	priebežne
Bratislava	Správy	18.00
	Metropolitný magazín	18.10
TV Naša	Správy	16.15
ČT 1	Udalosti	19.00
ČT24	Štúdio ČT24, Ekonomika	14.45, 16.45

	Štúdio ČT24, Správy	14.40, 16.40
	Popoludňajšie udalosti	16.00
	Ekonomika ČT24	21.30
Nova	Televízne noviny	19.30
Prima	Správy FTV Prima	18.55
MTV 1	Večerné televízne noviny	19.30
Duna TV	Televízne noviny	18.00
ORF 2	Správy, Zeit im Bild	19.30

Základný zoznam monitorovaných internetových stránok a portálov

Internetové stránky a portály		
Slovenské stránky a portály	aktuality.sk	nova.sk
	aktualne.sk	odpady-portal.sk
	bbonline.sk	ohlas.sk
	blog.sme.sk	omediach.com
	bratislava.sme.sk	pluska.sk
	bratislavskenoviny.sk	plusky.sk
	bystrica24.sk	podtatranske-noviny.sk
	bystricoviny.sk	poprad24.sk
	cas.sk	povazska.sme.sk
	cassovia.sk	pravda.sk
	e-dukla.sk	prezident.sk
	echoviny.sk	profit.etrend.sk
	energia.sk	primarnykontakt.sk
	enviroportal.sk	rimava.sk
	etrend.sk	sdku-ds.sk
	eulog.sk	sme.sk
	gemerland.sk	smk.sk
	hnonline.sk	spisska24.sk
	kdh.sk	strana-sas.sk
	kosice24.sk	strana-smer.sk

	lekari.sk	teraz.sk
	masmedialne.sk	topky.sk
	mecem.sk	trnavskyhlas.sk
	medialne.sk	turieci.sme.sk
	most-hid.sk	tv.sme.sk
	nitra.dnes24.sk	tvnoviny.sk
Internetové stránky a portály - pokračovanie		
Slovenské stránky a portály – pokračovanie	tyzden.sk	zive.sk
	webnoviny.sk	zivotpo.sk
	zenskyweb.sk	zvolen.sme.sk
	ziar24.sk	zvolen24.sk
	zilina.sme.sk	24hod.sk
Zahranické stránky a portály	aktualne.cz	inforadio.hu
	derstandard.at	kurier.at
	diepresse.com	lenta.ru
	felvidek.ma	luno.hu
	hirtv.hu	origo.hu

Základný zoznam monitorovaných tlačných médií

Slovenská tlač		
Celoštátne denníky	Hospodárske noviny	Pravda
	Nový Čas	Sme
	Plus jeden deň	Šport
Regionálne denníky	Korzár, denník Košického kraja	Korzár, denník Prešov. kraja
Týždenníky	Báječná žena	Slovenka
	Eurotelevízia	Šarm
	Nový Čas pre ženy	Trend
	Nový Čas Nedel'a	TV Oko
	Plus 7 dní	Týždeň
	Roľnícke noviny	Zdravotnícke noviny
	Rythmus života	Život
Dvojtýždenníky	Bojovník	Obecné noviny

	Knižná revue	Profit
	Lekárske listy	Star
	Literárny týždenník	
Regionálne týždenníky a dvojtýždenníky	Banskobystrické noviny	Oravské noviny
	Bardejovské novosti	Petržalské noviny
	Hornonitrianske noviny	Podvihorlatské noviny
	Horehronie	Podduklianske novinky
	Kopaničiar expres	Pohronie
	Korzár, Humenský týždenník	Podtatranské noviny
	Korzár, Popradský týždenník	Staromestské noviny
	Korzár, Spišskonov. týždenník	Tatranský dvojtýždenník
	Kysuce	Topoľčianske noviny
	Kysucké noviny	Trenčianske noviny
	Liptovské noviny	Trnavské noviny
	Ľubovnianske noviny	Turčianske noviny
	Naše novosti	Týždenník pre Záhorie
	Nitrianske noviny	Týždeň na Pohroní
	Noviny Juhozápadu	Vranovské novinky
	Noviny Stredného Považia	Zvolensko-Podpolian. noviny
	Noviny Žiarskej kotliny	Žilinské noviny
	Novohradské noviny	Žilinský večerník
Celoštátne mesačníky	ASB	Inžinierske stavby
	Auto Bild	Kilometer
	Auto magazín	Komunálne financie
	Auto motor a šport	Línia
	Autogratias	Moje zdravie
	Autotest	Mot'or
	Autožurnál	Natankuj auto
	Beauty & Woman	Obchod
	Brejk	Odpady
	Diabetik	Off Road 4x4
	Dom a byt	Parlamentný kuriér

	Emma	Revue priemyslu
	Euroreport plus	Stop magazín
	Eurostav	Stratégie
	Eva & Adam	Transport
	Extra Plus	Trucker
	Forbes	Zdravie
	Harmónia	
Národnostná tlač		
Denník	Új Szó	
Týždenníky, dvoj týždenníky a občasníky	Szabad Újság	Info Rusyn
	Vasárnap	Nove žytt'a
	Csallóköz, Žitný ostrov	
Inojazyčná tlač		
Týždenník	The Slovak Spectator	

Česká tlač		
Denníky	Hospodářské noviny	Mladá fronta Dnes
	Lidové noviny	Právo
Týždenníky	Ekonom	Respekt
	Euro	Týden
	Reflex	Bankovníctví
Mesačníky	ATM armádní technický magazín	Letectví + kosmonautika
Iná zahraničná tlač		
Internetové vydanie denníkov	Nepszabadság	Der Standard
	Magyar Nemzet	Die Presse
	Gazeta wyborcza	Kurier
	Rzeczpospolita	